

13° ΓΕΛ Αθήνας

Ερευνητική εργασία Β' Λυκείου- σχολικό έτος 2015-16

Εφηβικές ταυτότητες, προβλήματα και σχέσεις:

Μια εξερεύνηση μέσα από το θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη

Τμήμα: Β2

Ομάδα Α'

Μαρία Καράμπελα

Ευστρατία Κοκκινάκη

Θωμάς Καρτσιούκας

Γιάννης Κορμπάκης

Γιώργος Κοσσυβάκης

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Βίκυ Μαντέλη (ΠΕ06)

Για τη **ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΗ** της Λούλας Αναγνωστάκη

Το θεατρικό έργο *Η διανυκτέρευση* αποτελεί προϊόν δραματουργίας της Αναγνωστάκη. Γράφτηκε το 1965 και αφορά τη **μετανάστευση** σε μια ξένη χώρα. Η δραματική υπόθεση του έργου αναφέρεται στην δύσκολη πορεία μιας δεκαεξάχρονης κοπέλας, της Σοφίας, η οποία εγκαταλείφθηκε σε μικρή ηλικία από τον πατέρα της, έζησε στην Γερμανία, επέστρεψε στην Ελλάδα και εκεί συνάντησε τυχαία τον Μίμη, μεσήλικα χωρισμένο ο οποίος της προσφέρει στέγη στο σπίτι του για μια 'διανυκτέρευση'. Το έργο βασίζεται στον διάλογο μεταξύ της έφηβης Σοφίας και του μεσήλικα Μίμη, οι οποίοι προσπαθούν να επικοινωνήσουν τις περισσότερες φορές με αποτυχία καθώς η Σοφία είναι αρκετά επιθετική και αυθάδης με όλα τα σημεία της εφηβείας ενώ ο Μίμης κλειστός και αδύναμος. Γενικότερα, οι χαρακτήρες στο κείμενο είναι τραγικές μορφές. Στο έργο αποτυπώνεται, θα λέγαμε, μια διαδικασία ενηλικίωσης της έφηβης Σοφίας και μας δίνει αφορμή να σκεφτούμε τους προβληματισμούς και τα προβλήματα που έχουν οι νέοι. Από το παράδειγμα της Σοφίας μπορούμε επίσης να σκεφτούμε πώς αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους οι νέοι.

Το κείμενο είναι αρκετά ζωντανό, μας βάζει κατευθείαν μέσα στο νόημα του έργου. Ο σύγχρονος αναγνώστης/θεατής της **Διανυκτέρευσης** αναγνωρίζει μέσα στο μονόπρακτο πτυχές και προβλήματα του σήμερα. Μέσα από το κείμενο καταλαβαίνουμε πόσο ευαίσθητη είναι η Λούλα Αναγνωστάκη και πόσο μας αγγίζουν αυτά που γράφει, μπαίνο-

ντας στη ψυχολογία των εφήβων και καταγράφοντας αυτά που τους απασχολούν. Επίσης το έργο της μας κάνει να πιστεύουμε στο πάθος της για τα έργα που γράφει. Μελετώντας στη συνέχεια την Κασέτα, επίσης έργο της που γράφτηκε τη δεκαετία του 1980, μπορούμε να διατυπώσουμε την άποψη ότι **οι ήρωες της Αναγνωστάκη έχουν σαν στόχο να κάνουν μια πράξη που θα τους αλλάξει τη ζωή.**

Ατάκες που ξεχωρίσαμε στο έργο ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΗ

ΣΟΦΙΑ. *Είδες; Απ' όλους τους άντρες, που στεκόντουσαν έξω απ' το σταθμό, σένα πλησίασα και ρώτησα πού μπορώ να περάσω τη νύχτα μου.*

Σχόλιο: Ο Μίμης από την πρώτη στιγμή ενέπνευσε εμπιστοσύνη στη Σοφία. Την έκανε να νιώθει ασφαλής μαζί του, παρά το γεγονός ότι δεν της δίνει όση προσοχή θα έπρεπε. Παρ' όλα αυτά η Σοφία παρουσιάζει έναν ατίθασο χαρακτήρα απέναντί του. Ίσως γιατί δεν της ανοίγεται, ίσως γιατί δεν την προσέχει όσο θα έπρεπε. Πάντως, έχει ένα θράσος στη συμπεριφορά της και μια ακατανόητη επιθετικότητα.

ΣΟΦΙΑ. *Καλά, καλά, μη θυμώνεις. (Παίρνει τα ρούχα της και τ' απλώνει μπροστά στη σόμπα). Επιτρέπεται; Να, εδώ θα τ' απλώσω να στεγνώσουν. Κάνεις καλά που την ανάβεις. Ίσως δεν είναι ακόμα η εποχή της, αλλά εγώ αγαπώ τη ζέστη. Κι έχει μια υγρασία... τρυππάει τα κόκαλα. Αχ, τα χεράκια μου ξύλιασαν. Θες να σε βοηθήσω;*

Σχόλιο: Η Σοφία έχει πάρα πολλές απορίες σχετικά με το μέρος που βρίσκεται. Είναι λογικό να έχει κάποιες απορίες, αφού έχει ζήσει δύσκολες στιγμές. Βέβαια η συμβίωση στο σπίτι του Μίμη είναι δύσκολη αφού **ο Μίμης είναι άνθρωπος άλλης γενιάς από τη δική της και από άλλο μέρος. Είναι, επομένως, λογικό οι δυο τους να έχουν αναπτύξει διαφορετικές συνήθειες.** Η Σοφία έχει μια αίσθηση φόβου που φαίνεται δύσκολο να την αντιμετωπίσει γρήγορα.

ΣΟΦΙΑ. *Έχει γούστο να το μετάνιωσες κιόλας που μ' έφερες εδώ. Άμα βαριέσαι, φεύγω. Λέγε, θες να φύγω;*

Σχόλιο: Εδώ η Σοφία νιώθει **ανασφάλεια.** Θέλει να μάθει όσο γίνεται περισσότερα πράγματα για τον Μίμη αλλά αυτός δεν της ανοίγεται. Η ίδια δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στο νέο αυτό μέρος και είναι επόμενο να μη μπορεί και η ίδια να αισθανθεί πιο άνετα. Ο καθένας τους έχει τα δικά του προβλήματα αλλά **τη μεγαλύτερη δυσκολία την περνά η Σοφία, η οποία σαν έφηβη έχει πάρα πολλές ερωτήσεις.** Ο τρόπος όμως που τις

εκφράζει καμιά φορά δεν είναι σωστός.

ΣΟΦΙΑ. *Μπορεί η γυναίκα σου νάβαλε να σε παρακολουθούν, για να βγει σε βάρος σου το διαζύγιο, έτσι δε γίνεται σ'αυτές τις περιπτώσεις;*

Σχόλιο: Η κοπέλα αισθάνεται ανασφάλεια. Κάνει ερωτήσεις γιατί δεν έχει εμπιστοσύνη στον Μίκη. Η Σοφία βρίσκεται σε ένα **περιβάλλον** που δεν της είναι **οικείο**, οπότε **είναι λογικό σαν έφηβη να θέτει στον Μίμη κάποιες ερωτήσεις προκειμένου να ξεπεράσει τους φόβους της και να νιώσει πιο οικεία.**

ΣΟΦΙΑ. *Πώς σου κατέβηκε να μείνεις σ' αυτή τη γειτονιά;*

Σχόλιο: Προκειμένου να μάθει περισσότερα για τον Μίμη η Σοφία ρωτάει σχετικά για το μέρος που μένει. **Σαν έφηβη έχει πολλές απορίες και για αυτό τον ρωτάει διάφορα, προκειμένου να εξοικειωθεί με το περιβάλλον.** Από την άλλη, όλες αυτές οι ερωτήσεις της την κάνουν να φαίνεται δυναμική, καμιά φορά θρασύς, σε κάθε περίπτωση πιο δυνατή από τον Μίμη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

Λούλα Αναγνωστάκη, *Η διανυκτέρευση-Η πόλη-Η παρέλαση*, 7^η έκδ., Θέατρο, Αθήνα, Κέδρος, 1999.

Βίκυ Μαντέλη, *Το μοτίβο της εισβολής στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη*, Αθήνα, Πεδίο, 2014.

Θεατρικά τετράδια, Αφιέρωμα στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη, αρ. 3, Μάρτιος 1980, Θεσσαλονίκη, Πειραματική Σκηνή της Τέχνης, 1980.

«Τυχεροί όσοι...», συζήτηση με τη Λούλα Αναγνωστάκη, *Οδηγητής* [ειδική έκδοση], αρ.12, 15.9.1988, σσ.44-45.

Για την **ΚΑΣΕΤΑ** της Λούλας Αναγνωστάκη

Το έργο αυτό της **Λούλας Αναγνωστάκη** είναι γραμμένο το **1982** και πραγματεύεται τις ζωές οκτώ ανθρώπων που περιπλέκονται μεταξύ τους. Είναι ένα έργο βαθιά επηρεασμένο από και ενταγμένο στις ανάγκες και τα προβλήματα της εποχής του: μιας εποχής που φέρει βαρύ το στίγμα της **εσωτερικής μετανάστευσης**, καθώς και τη δυσκολία του να αλλάξεις συνέχεια μέρος. Καθένας από τους δραματικούς ήρωες αναζητούν την ταυτότητά τους και έρχονται αντιμέτωποι με τους εαυτούς τους αλλά και τους άλλους. Είναι ένα πραγματικά συγκλονιστικό έργο. Η περιγραφή της κατάστασης των ηρώων γίνεται αρκετά εντυπωσιακά.

Το κεντρικό πρόσωπο του έργου είναι ο **Παύλος**. Ο Παύλος είναι ο μοναδικός ήρωας του έργου που δείχνει να απέχει από τις καθημερινές μικρότητες, να αποστρέφεται τις συζητήσεις των γύρω του αναζητώντας την δική του αλήθεια. Ο ίδιος ζει με το όνειρο της **«Μεγάλης Πράξης»** που θα τον απαλλάξει από την μιζέρια και θα τον απογειώσει. Ο Παύλος φαντασιώνεται τη δολοφονία του Πάπα ως γεγονός που θα του αλλάξει τη ζωή και θα τον φέρει κοντά στο όνειρο, μακριά από τη μιζέρια της καθημερινότητας. Η Αναγνωστάκη αναγνωρίζει στον ήρωά της μια πρωτόγονη **ελευθερία** που βιώνεται μέσα από την προσωπική, ιδιωτική ιστορία του.

Ο αδελφός του Παύλου ο **Γιωργάκης** είναι ένας κανονικός έφηβος της εποχής του, χωρίς ιδιαίτερο προσανατολισμό και στόχο. Στο έργο φαίνεται ότι μέχρι αυτή την ηλικία δεν έχει κάποια ιδιαίτερη απαίτηση από την ζωή του και προσπαθεί να κάνει διάφορα πράγματα, με κυριότερο την ενασχόλησή του με την ομάδα του και τα ματς κάθε Κυριακή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

- Λούλα Αναγνωστάκη, *Η κασέτα*, Θέατρο, τόμος τέταρτος, Αθήνα, Κέδρος, 2009.
- Βίκυ Μαντέλη, *Το μοτίβο της εισβολής στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη*, Αθήνα, Πεδίο, 2014.
- Θεατρικά τετράδια*, Αφιέρωμα στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη, αρ. 3, Μάρτιος 1980, Θεσσαλονίκη, Πειραματική Σκηνή της Τέχνης, 1980.
- «Λίγα λόγια για τα πρόσωπα της *Κασέτας*», σημείωμα στο πρόγραμμα της παράστασης *Η Κασέτα*, Θέατρο Τέχνης, θεατρική περίοδος 1982-83, χ.α.
- «Τυχεροί όσοι...», συζήτηση με τη Λούλα Αναγνωστάκη, *Οδηγητής* [ειδική έκδοση], αρ.12, 15.9.1988, σσ.44-45.

13° ΓΕΛ Αθήνας

Ερευνητική εργασία Β' Λυκείου- σχολικό έτος 2015-16

Εφηβικές ταυτότητες, προβλήματα και σχέσεις:

Μια εξερεύνηση μέσα από το θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη

Τμήμα: Β2

Ομάδα Β'

Κατερίνα Κωστοπούλου

Αθηνά Κονόμι

Ευαγγελία Κουκούλη

Μαργαρίτα Κυριαζή

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Βίκυ Μαντέλη (ΠΕ06)

Λούλα Αναγνωστάκη, *Η Παρέλαση*

Πρόκειται για ένα από τα πρώτα θεατρικά έργα που έγραψε η Λούλα Αναγνωστάκη το 1965. Αρχικά ρίχνοντας μια πρώτη ματιά στο βιβλίο διαπιστώνουμε ότι πρόκειται για ένα θεατρικό κείμενο, όπως φαίνεται από τη στοίχιση του κειμένου αλλά και από το γεγονός ότι στηρίζεται σε έναν διάλογο ανάμεσα στα δύο παιδιά τον Άρη και τη Ζωή. Διαβάζοντας το συνειδητοποιούμε ότι πρόκειται για ένα μονόπρακτο, δηλαδή έργο σε μία πράξη. Όλη η υπόθεση εκτυλίσσεται σε ένα δωμάτιο σπιτιού.

α) Πλοκή του έργου

Δύο αδέρφια, η Ζωή και ο Άρης, ζουν απομονωμένα από τον έξω κόσμο σε ένα σκοτεινό δωμάτιο. Πρόκειται για δύο ορφανά από μητέρα αδέρφια που ζουν στην ασφάλεια του δωματίου τους. Με τον πατέρα τους δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη σχέση, καθώς την περισσότερη ώρα, όπως αφηγούνται τα δυο αδέρφια, απουσιάζει. *Σαν έγχρωμη σκία* (αναφορά στο μπλε σακάκι και το κίτρινο πουλόβερ του πατέρα) *αιωρείται η παρουσία/απουσία του ολιγομίλητου πατέρα*.¹

Με τον έξω κόσμο δεν έχουν καμία επαφή εκτός του παραθύρου που λειτουργεί ως *οδηγός επιβίωσης*: Το παράθυρο είναι εκείνο που τους χαρίζει εικόνα, που τα μορφώνει για τον έξω κόσμο και τους ορίζει στόχους. Είναι ο λόγος που τα παιδιά δεν έχουν απαρνηθεί

¹ Βίκυ Μαντέλη, *Το μοτίβο της εισβολής στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη*, Πεδίο, Αθήνα 2014, σ. 44.

τελείως τη ζωή. Όπως φαίνεται από τα λόγια του Άρη «*Είναι το κλειδί του σπιτιού. Μια μέρα θα το πάρω και θα βγω έξω (Κοιτάζει προς το παράθυρο). Θα κατέβω στο λιμάνι*». Ωστόσο παρ' όλη την πρόθεση για ζωή που τους δημιουργεί το παράθυρο -και που έτσι του βοηθά να επιβιώσουν- , τα παιδιά μέχρι την ημέρα της «παρέλασης» που παρουσιάζει η συγγραφέας, είναι ακόμη βυθισμένα στην ρουτίνα της καθημερινότητας από την οποία ωθούνται απότομα έξω εξαιτίας της παρέλασης.

β) Η ανατροπή του έργου

Παρόλο που τα παιδιά συνεχίζουν άλλη μια συνηθισμένη μέρα με τσακωμούς και πειράγματα, έρχεται ξαφνικά ο έξω κόσμος μέσω μιας παρέλασης να τους επαναφέρει στην πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα σκληρή και δύσκολη και παρατραβηγμένη, που μπροστά σε ένα βαρετό και ήρεμο περιβάλλον χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα (το δωμάτιο όπου ζουν), φαντάζει τρομαχτική, εξαφανίζοντας την παιδικότητα των ηρώων και ενηλικιώνοντας τους απότομα.

γ) Χαρακτήρες-Δραματικά πρόσωπα

Ζωή: Είναι 23 ετών, έχει αναλάβει τα χρέη της μητέρας και δεν ενδιαφέρεται για πράγματα που ενδιαφέρουν άλλες κοπέλες στην ηλικία της. Παρουσιάζει ωριμότητα μόνο στα πλαίσια του σπιτιού, καθώς όταν κάτι την ξεβολουεί γίνεται εχθρική. Επίσης φαίνεται να είναι ένας χαρακτήρας που φέρεται παιδικά. Αναλώνεται σε πράγματα που δεν αρμόζουν στην ηλικίας της, όπως τους διαρκείς τσακωμούς με τον Άρη. Παρουσιάζεται με φόβο απέναντι στην καθημερινότητα καθώς το μόνο που την νοιάζει είναι να τελειώσει το πλεχτό που έχει αρχίσει. Τέλος, προσπατεί τον αδερφό της αφού ο πατέρας λείπει πολλές ώρες από το σπίτι, χωρίς να τον υποτιμάει για την απουσία του, αλλά αντίθετα τον φροντίζει και αυτόν λόγω της έλλειψης μητέρας, ρόλος που πλέον έχει αναλάβει η Ζωή. Εκεί είναι ίσως τα μόνα σημεία που η Ζωή αποκτά τα χαρακτηριστικά ενός ενήλικα και όχι ενός απλού παιδιού.

Άρης: Είναι 17 ετών. Τον βλέπουμε πολλές φορές να έρχεται σε σύγκρουση με την αδερφή του Ζωή και σε αρκετά σημεία να παρουσιάζεται ανώριμος, χωρίς ίχνη σοβαρότητας. Ενθουσιάζεται με τα γεγονότα του έξω κόσμου (βλέποντας την παρέλαση και τον στρατό να έρχεται), αλλά δεν τολμάει να πλησιάσει πιο κοντά, πέρα από την ασφάλεια του δωματίου. Πρόκειται για έναν 17χρονο με τα χαρακτηριστικά ενός 7χρονου. Δεν είναι μόνο η έλλειψη σοβαρότητας που τον διακατέχει αλλά και η ενασχόληση με παιχνίδια παιδικά, η οποία είναι αντιφατική με την πραγματική του ηλικία, και ίσως για αυτό

η συγγραφέας τονίζει τις ηλικίες από την αρχή του έργου.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι **οι ήρωες παρουσιάζουν κοινά στοιχεία**. Και οι δύο

- Φοβούνται την πραγματικότητα
- Δεν είναι ώριμοι και απέχουν συναισθηματικά από την πραγματική τους ηλικία
- Είναι αδρανείς
- Έχουν δυνατά αισθήματα για τα πρόσωπα της οικογένειάς τους.

δ) Σημείωση από τον σκηνοθέτη Ένκε Φεζολλάρι της παράστασης του έργου στο θέατρο του Νέου Κόσμου (2011)

Ανθρώπινες ζωές έγκλειστες σε έναν μάταιο κόσμο προσπαθούν να περιθάψουν ο ένας τον άλλον. Η πόλη αυτή έχει οδηγό επιβίωσης. Όσο την υπακούς, τόσο εκείνη θεριεύει. Μόνη σανίδα σωτηρίας τα όνειρα. Προσπαθώντας να κρατήσουν ακέραιη την αθωότητά τους τα δραματικά πρόσωπα, η Ζωή και ο Άρης, μέσα στους τέσσερις τοίχους, αποκτηνώνονται. Το οξυγόνο, η μόνη τους τροφή. Αυτοεξόριστοι στην Εδέμ κατασπαράζουν ο ένας τον άλλον για να επιβιώσουν. Το αδηφάγο τέρας όμως, θα εισβάλλει με τα γαλανόλευκα χρώματα της παρέλασης, επιβεβαιώνοντας πως οι άνθρωποι είμαστε μέρη της ιστορίας και η ιστορία είναι βαμμένη με αίμα. Ελλάδα ώρα μηδέν.

ε) Η άποψή μας

Πρόκειται από ότι φαίνεται για ένα κείμενο με βαριά σημειολογία, βαθύ πολιτικό νόημα και ξεχωριστό ενδιαφέρον για τον ανθρώπινο πόνο, τα όνειρα και τους εφιάλτες που μας στοιχειώνουν. Δείχνει δύο αδύναμους και συνάμα δυνατούς χαρακτήρες, δηλαδή δύο νεαρά παιδιά εγκλωβισμένα στην παιδική τους ηλικία, αδύναμα να ξεφύγουν από αυτή, αλλά αρκετά δυνατά ώστε να κατορθώσουν να επιβιώσουν σε ένα δωμάτιο-παγίδα που ενώ φαινομενικά τους προστατεύει από τον έξω κόσμο, τα καθιστά ανήμπορα να επέλθουν και να ξεφύγουν από τη θέαση ενός αποτρόπαιου συμβάντος, όπως αναδείχτηκε τελικά αυτή η «παρέλαση».

Με αφορμή το θεατρικό μονόπρακτο *Η Παρέλαση* της Λούλας Αναγνωστάκη που μελετήσαμε, προέκυψαν σαν ερευνητικά ζητούμενα τα ακόλουθα θέματα:

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΔΕΛΦΩΝ

Η σχέση ανάμεσα στα αδέρφια είναι ομολογουμένως ιδιαίτερη. Υπάρχουν αδέρφια που τα

πηγαίνουν πολύ καλά μεταξύ τους, ενώ άλλα βρίσκονται σε κόντρα! Σε κάθε περίπτωση πάντως ο αδερφικός δεσμός είναι πολύ δυνατός και γίνεται ακόμα πιο έντονος στο πέρασμα των χρόνων. Η σχέση μεταξύ αδελφών, αν είναι αγαπημένες, είναι μια σχέση αξιοζήλευτη: Τα αδέλφια είναι οι καλύτερη φίλοι, οι αυστηρότεροι κριτές, οι μεγαλύτεροι υποστηρικτές και οι αιώνιοι προστάτες!

- Τα αδέλφια στηρίζουν πάντα το ένα το άλλο στις δύσκολες στιγμές.
- Υπάρχει πάντα ένα χέρι βοήθειας και ένα επιπλέον χαρτομάντηλο.
- Η αδελφική σχέση διαρκεί για πάντα.
- Μπορεί να περνάει φουρτούνες, αλλά είναι η σχέση που η αξία της θεωρείται δεδομένη.
- Με τα αδέλφια μας μοιραζόμαστε όλες τις καλές και κακές αναμνήσεις.
- Θυμόμαστε παιδικά χρόνια, οικογενειακές στιγμές, έχουμε αποτυπωμένες τις ίδιες αξίες.
- Με τα αδέλφια περνάμε τις καλύτερες διακοπές και εορταστικές στιγμές (Χριστούγεννα, Πάσχα, γενέθλια, εθνικές εορτές, κλπ.)
- Όσο περισσότερα τα αδέλφια, τόσο μεγαλύτερη η χαρά και το γέλιο!
- Τα αδέλφια μαθαίνουν να μοιράζονται.
- Τα αδέλφια προσφέρουν τις πιο ζεστές αγκαλιές.
- Τα αδέλφια διδάσκουν την υπομονή και μαθαίνουν ο ένας τον άλλον, λειτουργούν σαν ομάδα και προστατεύουν ο ένας τον άλλον.
- Είναι μόνιμοι σύμμαχοί μας.
- Είναι οι αυστηρότεροι (κι ο δικαιότεροι) κριτές μας.
- Είναι ο καλύτερός μας φίλος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ

Ποια είναι τα συναισθήματα ενός ανθρώπου που είναι μόνος, νιώθει μόνος και δυσκολεύεται να ενταχθεί και να λειτουργήσει σε διαπροσωπικές σχέσεις;

Δεν πρέπει να είσαι μόνος για να νιώθεις μόνος. Η εποχή μας, με τις οικονομικές και κοινωνικές της δυσκολίες, κάθε άλλο παρά βοηθάει τα μοναχικά άτομα να ξεπεράσουν τον πόνο της επιβίωσής τους. Η μοναξιά συνοδεύει πολύ κόσμο, είτε υπάρχει είτε όχι η φυσική παρουσία τρίτων. Συχνά μάλιστα η μοναξιά εντείνεται στην παρουσία τρίτων. Η αίσθηση του «ανήκειν» για ορισμένους είναι ξένη και οδυνηρή. Το άτομο που αισθάνεται μόνο, συχνά διακατέχεται και από έναν φόβο, μια εγγενή αμηχανία και έλλειψη χαράς όταν είναι ανάμεσα σε κόσμο. Νιώθει ότι οι άλλοι υπερτερούν σε εμφάνιση, καριέρα, επιτυχία, πλούτο, κοινωνικότητα και αυτοεκτίμηση, ενώ πασχίζει να αποφύγει τις κοινωνικές συναναστροφές για να βουτήξει σε έναν ψευδαισθησιακά ασφαλή κόσμο στον οποίο νιώθει καλύτερα μόνος. Νιώθει πηγαία μέσα του ότι είναι διαφορετικός από τους άλλους ανθρώπους και αποκομμένος από τις ανθρώπινες σχέσεις. Στην ουσία νιώθει κοινωνικά αποκλεισμένος, σαν να μην υπάρχει θέση για αυτόν στον κόσμο, όχι γιατί οι άλλοι τον απορρίπτουν, αλλά γιατί ο ίδιος δεν αντέχει να ενταχθεί και να νιώσει ασφαλής με τους άλλους ανθρώπους. Το προφίλ των ατόμων που νιώθουν απομονωμένα ποικίλλει. Υπάρχουν π.χ. τα άτομα που γίνονται συστηματικά αντικείμενο εξευτελισμού ή ταπείνωσης από το περιβάλλον τους, εκείνα που ζουν σιωπηλά μέσα στη μοναξιά και στην κοινωνική τους αφάνεια, αλλά

και εκείνα που συγκαλύπτουν και τιθασεύουν τα αισθήματα αυτά με το να είναι υπερβολικά κοινωνικά.

Τι κάνει κάποιον να νιώθει κοινωνικά απομονωμένος ή αποκλεισμένος;

Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες που δυσχεραίνουν την ποιότητα της ζωής πολλών ανθρώπων σήμερα, ορισμένα βιώματα στην παιδική ηλικία εντείνουν την αίσθηση κοινωνικού αποκλεισμού. Τα αισθήματα μειονεκτικότητας στην παιδική ηλικία, τα βιώματα ψυχολογικής βίας από άλλα παιδιά ή από τους γονείς, η βαθιά αίσθηση διαφορετικότητας που πάντα οδηγεί στην πίστη ότι «είμαι μόνος, κανείς δεν με καταλαβαίνει». Πολλά παιδιά νιώθουν ότι οι γονείς ή η ευρύτερη οικογένειά τους είναι ριζικά διαφορετικοί από αυτό που είναι για άλλους «φυσιολογικό». Για παράδειγμα, αυτό συμβαίνει όταν ένα μέλος της οικογένειας πάσχει από μια ψυχική ή χρόνια οργανική διαταραχή και το παιδί αδυνατεί να κατανοήσει την πραγματικότητα που ζει. Άλλα παιδιά μεγαλώνουν ως κοινωνικά αποκλεισμένοι ενήλικοι επειδή πάντα υπήρξαν παθητικά, άβουλα και έκαναν αυτό που οι άλλοι περίμεναν από εκείνα χωρίς ποτέ να σχηματίσουν προσωπικά ενδιαφέροντα ή επιθυμίες. Εδώ βέβαια πρέπει να τονίσουμε και τη σημασία των γονεϊκών προτύπων – κοινωνικά απομονωμένοι, μοναχικοί ή καταθλιπτικοί γονείς χτίζουν αντίστοιχα μοτίβα συμπεριφοράς στα ευάλωτα παιδιά τους.

Βιβλιογραφία:

- Λούλα Αναγνωστάκη, *Η διανυκτέρευση- Η πόλη- Η παρέλαση*, 7^η έκδ., Θέατρο, Αθήνα, Κέδρος, 1999.

- Βίκυ Μαντέλη, *Το μοτίβο της εισβολής στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη*, Αθήνα, Πεδίο, 2014.

- «Η ΠΑΡΕΛΑΣΗ», Θέατρο του Νέου Κόσμου (<http://nkt.gr/play/63/h-parelash/>)

-Σχέσεις Αδελφών

(http://peraki.com/index.php?option=com_content&view=article&id=68%3A2009-01-12-16-14-51&catid=46%3A2008-12-15-08-53-08&Itemid=69)

Αρθρογράφος: Αρετή Καραθανάση-Κατσαούνου

-Αδελφική Αγάπη (<http://www.mama365.gr/18806/adelfikh-agaph-12-logoi-poy-thn-kanoyntoso-pol.html>)

-Η μοναξιά και η κοινωνική απομόνωση, «TANEA.gr»

(<http://ygeia.tanea.gr/default.asp?pid=8&ct=11&articleID=17484&la=1>)

Αρθρογράφος : Μυρσίνη Κωστοπούλου

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ:
ΕΦΗΒΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ
ΛΟΥΛΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ

ΑΝΤΟΝΙΟ Ή ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ

Ομάδα:
Στέφανος Κωστούλας
Θανάσης Καρύδας
Μιχαήλ Άγγελος Καρακώστας
Λευτέρης Κομβόπουλος
Αλέξανδρος Κυριαζόπουλος
Μαρία Κυριαζοπούλου

Υπεύθυνη Καθηγήτρια:
Κα Βίκυ Μαντέλη

Πίνακας περιεχομένων

Αντόνιο ή το μήνυμα: Υπόθεση πλοκή	3
Ο Αντόνιο	4
Αντόνιο και αυτισμός	5
Μήνυμα του έργου - ατάκες.....	6

Αντόνιο ή το Μήνυμα: Υπόθεση-Πλοκή

Το 1972 ανεβαίνει στο Θέατρο Τέχνης σε σκηνοθεσία Καρόλου Κουν το αινιγματικό έργο της Λούλας Αναγνωστάκη *Αντόνιο ή το μήνυμα*. Στο έργο οι απειλές και οι ανθρώπινες αγωνίες συνθέτουν μια ονειρική (εφιαλτική;) πραγματικότητα. Βρισκόμαστε κατά τη διάρκεια ενός απολυταρχικού καθεστώτος. Η Αλίκη, η οποία έχει έναν πνευματικά καθυστερημένο γιο τον Αντόνιο, φυγαδεύει στο σπίτι της πολλούς κυνηγημένους από την δικτατορία. Μερικοί μάλιστα από αυτούς είναι και φίλοι του γιού της. Ο αρχηγός των επαναστατών αυτών ονομάζεται συμπτωματικά Αντόνιο. Στο τέλος του έργου η Ελένη, φιλοξενούμενη της Αλίκης, εκμεταλλεύεται αυτή τη συνωνυμία ώστε να βοηθήσει τον επαναστάτη Αντόνιο να δραπέτεύσει.

Ο Αντόνιο

Ο Αντόνιο, στο ομώνυμο έργο της Λούλας Αναγνωστάκη είναι ένας ήρωας που τραβάει από την αρχή την προσοχή του κοινού, ακόμα και του απλού αναγνώστη του έργου. Αν και όλο σχεδόν το θεατρικό έργο εξελίσσεται γύρω από το όνομά του, δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί με σιγουριά ο πρωταγωνιστής αυτού. Η Αναγνωστάκη φροντίζει με έντεχνο τρόπο να 'μπερδέψει' το κοινό γύρω από το πρόσωπο του Αντόνιο μην αφήνοντας το (ενν. το κοινό) να διακρίνει με βεβαιότητα σε αυτόν τον παθητικό νέο ή τον ενεργό επαναστάτη.

Η **προσωπική μας άποψη** είναι πως ο Αντόνιο είναι μια προβολή ενός τμήματος του εφηβικού πληθυσμού, το οποίο είναι κλεισμένο στον εαυτό του και στο σπίτι του. Πολλοί έφηβοι εκφράζουν κάποιες φορές έντονα τάσεις απομόνωσης. Η συγγραφέας περιγράφει μέσω της πλοκής του έργου της σημαντικές εξελίξεις σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο καθώς τα δραματικά πρόσωπα λειτουργούν μέσα σε μια δραματική συνθήκη απολυταρχικού καθεστώτος.

Παρόλα αυτά ο Αντόνιο μοιάζει ανέγγιχτος και αδιάφορος σε σχέση με τον έξω κόσμο αφού δεν αποτελεί κομμάτι του. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτό μπορεί να ισχύει αν πιστέψουμε ότι ο επαναστάτης Αντόνιο είναι διαφορετικό πρόσωπο από τον παθητικό Αντόνιο. Πράγματι, σε άσχημες περιόδους της ζωής μας όλοι έχουμε νιώσει πως η γη σταμάτησε να γυρίζει και βλέποντας τους ανθρώπους γύρω μας να συνεχιζουν να ζουν ακλόνητα, δεν καταλαβαίνουμε πώς ο χρόνος γίνεται να κυλάει για αυτούς και όχι για μας. Τέλος, παρόλο που ο Αντόνιο με τη συμπεριφορά του δηλώνει αντικοινωνικός, αναζητά έντονα τη συντροφικότητα και την αποδοχή του κοινωνικού συνόλου. Αυτό φαίνεται στη σκηνή του έργου με την Αλίκη όπου ο Αντόνιο ξεσπά αυθόρμητα σε κλάματα όταν η Αλίκη τον διαβεβαιώνει πως οι φίλοι του δεν θα τον δουν ποτέ σαν όμοιό τους.

Αλίκη:... Οι φίλοι σου! Έρχονται για ένα λεπτό. «Γεια σου Αντόνιο» σου λένε και φεύγουν . Γυρνάνε στις ζωές τους και σένα σε αφήνουν μόνο! Δε σε θεωρούν ανθρώπινο πλάσμα Αντόνιο! Ποτέ, ποτέ δε θα σε δεχτούν σαν όμοιο τους. Για αυτούς θα σε πάντα κάτι άλλο. Κι αυτές οι βρωμιάρες που κουβαλήθηκαν εδώ μέσα. Τα καταλαβαίνω όλα σου λέω. Προχθές σε τσάκωσα που ζωγράφιζες κρυφά τη Σάλλυ. Τα ίδια και πέρυσι με την Άννα . Θυμάσαι; Άδικα κοπιάζεις Αντόνιο. Δε θα καταφέρεις τίποτα. Είσαι αλλιώτικος από τους άλλους ποτέ μα ποτέ δεν θα γίνεις σαν αυτούς!

Αντόνιο και αυτισμός

Όπως προαναφέρθηκε, ο Αντόνιο εμφανίζεται πνευματικά καθυστερημένος και επίσης εμφανίζει έντονα κάποιες αυτιστικές τάσεις. Είναι γνωστό πως τα άτομα με αυτισμό εμφανίζουν ελλειμματική κοινωνικοποίηση . Έτσι και ο Αντόνιο εμφανίζεται αποκομμένος από της κοινωνία και αδιαφορεί για οτιδήποτε λαμβάνει θέση σε αυτή. Επίσης παρατηρούμε ότι ο Αντόνιο έχει την τάση να ζωγραφίζει οποιονδήποτε σκύλο δει στον δρόμο. Πράγματι τα αυτιστικά άτομα συχνά επικεντρώνονται σε κάποια μεμονωμένα αντικείμενα, σε αυτή την περίπτωση οι σκύλοι. Ακόμα ο Αντόνιο παρουσιάζει περιορισμένη γλωσσική ανάπτυξη καθώς κατά τη διάρκεια του έργου εκφωνεί πολύ λίγες ατάκες. Οι αυτιστικοί συχνά έχουν υποανάπτυκτο το όργανο της γλωσσικής επικοινωνίας. Συνήθως ωστόσο διακρίνονται στα μαθηματικά.

Μήνυμα του έργου - Ατάκες

Η συγγραφέας Λούλα Αναγνωστάκη χρησιμοποιεί τους ήρωές της έτσι ώστε να μεταδώσει τα μηνύματα που επιθυμεί μέσα από τις ατάκες που αυτοί εκφωνούν. Παρακάτω ξεχωρίζουμε τις ατάκες του έργου που 'μας μίλησαν' περισσότερο...

Ατάκα: «Γι' αυτό όταν σε διατάζουν μη σκέφτεσαι είναι σαν να σε διατάσσουν μην αναπνέεις. Τότε σε σκοτώνουν...»

Νόημα: Στην παραπάνω ατάκα αποτυπώνεται τέλεια το γνωμικό του Ντεκάρτ «Σκέφτομαι, άρα υπάρχω.» Όταν ένας άνθρωπος δεν σκέπτεται, κατά συνέπεια δε δρα και έτσι καθίσταται παθητικός, με άλλα λόγια κοινωνικά νεκρός.

Ατάκα : «Γιατί όλα έγιναν για να σε βασανίζουν και στο τέλος συνηθίζεις. Το ανυπόφορο είναι πως πρέπει να αντέξεις μοναχός.»

Νόημα: Όταν αντιμετωπίζει κανείς τις δυσκολίες μόνος, αυτές μοιάζουν πιο οδυνηρές παρά να τις αντιμετωπίζει με κάποιο σύντροφο.

Ατάκα: «Εγώ όταν είμαι δυστυχισμένη θέλω όσοι με τριγουρίζουν να είναι, κι εκείνοι το ίδιο δυστυχισμένοι όπως εγώ.»

Νόημα: Όταν κάποιος πλήττει από δυστυχία, κλείνεται στον εαυτό του και αδυνατεί να αποδεχτεί την ευχαρίστηση των άλλων.

Ατάκα: «Ένας άνθρωπος που ετοιμάζεται να αυτοκτονήσει είναι πάντα επικίνδυνος για τους άλλους. Ένας άνθρωπος που έχει πάψει να ακούει.»

Νόημα: Ένας άνθρωπος που ετοιμάζεται να διαγράψει τον εαυτό του από την κοινωνία είναι επικίνδυνος για αυτήν καθώς δεν συμβάλλει στη βελτίωση της.

Ατάκα: «Ξέρεις, δεν έκανα ποτέ τίποτα της προκοπής στη ζωή μου. Ένα χαμένο κορμί αυτό είμαι.»

Νόημα: Οι σημερινοί νέοι έχουν συχνά τάσεις χαμηλής αυτοεκτίμησης και αντιμετωπίζουν τον εαυτό τους υποτιμητικά.

Πηγές:

Μελετήσαμε ηλεκτρονικές πηγές, για παράδειγμα την ηλεκτρ. Εγκυκλοπαίδεια **Wikipedia.gr** καθώς και **ιστοσελίδες εφημερίδων και περιοδικών** (ελληνικών και ξένων), όπως εφημ. **Καθημερινή της Κυριακής**, ένθετο-βιβλίο «Εφηβεία: Οδηγός επιβίωσης», **The Times** (άρθρο για τον αυτισμό: «Autism and pollution»), **Time Magazine** (Monday, Apr. 29, 2002, J. Madeleine Nash, 'The Secrets of Autism. The number of children diagnosed with autism and Asperger's in the U.S. is exploding. Why?')

Για την ανάλυση του δραματικού κειμένου και γενικότερα για το έργο της Λούλας Αναγνωστάκη μελετήσαμε το ίδιο το κείμενο σε **δακτυλότυπο της συγγραφέως**, την **ιστοσελίδα του Θεάτρου Τέχνης-Κάρολος Κουν** www.theatro-technis.gr, **κριτικές της πρώτης παράστασης** αλλά και άλλες **κριτικές έργων και συνεντεύξεις σε εφημερίδες** της θεατρικής συγγραφέως. Τέλος μελετήσαμε το σχετικό κεφάλαιο για το έργο **Αντόνιο ή το μήνυμα**

στη **μονογραφία** Βίκυ Μαντέλη, *Το μοτίβο της εισβολής στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη*, Πεδίο, Αθήνα 2014, σσ. 63-72.

Ερευνητική εργασία Β' Λυκείου - 13^ο ΓΕΛ Αθήνας 2015-1016

Εφηβικές ταυτότητες, προβλήματα και σχέσεις:

Μια εξερεύνηση μέσα από το θέατρο της

Λούλας Αναγνωστάκη

Δραματικό κείμενο: **Σ' εσάς που με ακούτε**

Συγγραφέας: **Λούλα Αναγνωστάκη**

Ονόματα μαθητριών ομάδας:

Παναγιώτα Λαμπροπούλου

Ελευθερία Καλαμπάνη

Δήμητρα Κακάκου

Αλεξάνδρα Κουτσούκη

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Βίκυ Μαντέλη (ΠΕ06)

Ήρωες- δραματικά πρόσωπα του έργου:

- ✚ **Σοφία:** Η Σοφία τα τελευταία χρόνια της ζωής της έχει μεταναστεύσει στην Γερμανία μαζί με τον άνδρα της. Αναγκάζεται να διακινεί ναρκωτικά προκειμένου να μαζέψει τα απαραίτητα χρήματα που της ζητάει η μητέρα της. Ο εξαναγκασμός αυτός πρωτοεμφανίστηκε αμέσως μετά το ατύχημα του αδερφού της Νίκου. Η Σοφία ζει κάτω από τον ασφυκτικό κλοιό της μητέρας της και νιώθει υπαίτια για την κατάσταση του αδερφού της και προσπαθεί με οποιονδήποτε τρόπο να μαζέψει τα χρήματα που της ζητά η μητέρα της προκειμένου να μην έχουν πλέον καμία επαφή.
- ✚ **Νίκος:** Ο Νίκος είναι ο αδερφός της Σοφίας. Αυτός πριν από μερικά χρόνια είχε ένα ατύχημα. Το ατύχημα αυτό προκλήθηκε όταν κάποια στιγμή γύρισε σπίτι και ο πατέρας του τον αντίκρισε βαμμένο και ντυμένο σαν γυναίκα. Τότε εκείνος έτρεξε να φύγει και τότε τον χτύπησε αυτοκίνητο. Το πρόβλημα από το ατύχημα ήταν μη αναστρέψιμο, με αποτέλεσμα να μείνει ανάπηρος.
- ✚ **Άγης:** Ο Άγης είναι ο άντρας της Σοφίας. Ο Άγης θέλει να χωρίσει την Σοφία γιατί τον ενοχλεί το γεγονός ότι αυτή έχει στενές σχέσεις με την μητέρα της, δεν ξέρει όμως ότι οι σχέσεις αυτές είναι εικονικές. Ζει σε έναν δικό του κόσμο και δεν παίρνει μέρος στην προσωπική ζωή της Σοφίας.
- ✚ **Ιβάν:** Ο Ιβάν είναι το άτομο το οποίο έσπρωξε την Σοφία στην διακίνηση ναρκωτικών.
- ✚ **Τζίνο:** ο Τζίνο είναι το αγόρι του Νίκου. Είναι καλλιτέχνης.

Γενικά σχόλια:

Στο κείμενο είναι εμφανή τα χαρακτηριστικά των νέων. Μέσα από φράσεις και διαλόγους των ηρώων παρουσιάζεται η **αντιδραστικότητα** που τους διακατέχει. Για παράδειγμα, ο Άγης παρουσιάζεται στο κείμενο ως ένας αντιδραστικός χαρακτήρας που πάει κόντρα στο κατεστημένο και στα στερεότυπα της εποχής. Ο βαθύς **συναισθηματισμός** των νέων φαίνεται από την σχέση της Σοφίας με τον αδερφό της αλλά και τον εξαναγκασμό που βιώνει από την μητέρα της να τους στηρίζει οικονομικά. Παρατηρείται ακόμη μεγάλη **αλλαγή των κοινωνικών δεδομένων**, δηλαδή την εξάπλωση της χρήσης των ναρκωτικών, το θέμα της ομοφυλοφιλίας και την εκμετάλευση των νέων από τους γονείς τους.

Ύφος-γλώσσα του κειμένου:

Η γλώσσα του κειμένου είναι συνυφασμένη με την πραγματικότητα και τον κόσμο των νέων και ενέχει χαρακτηριστικά της **ιδιολέκτου** των νέων. Το ύφος είναι άμεσο, ζωντανό και προσελκύει τον αναγνώστη/θεατή. Η χρήση των διαλόγων αλλά και οι ήχοι από τους πυροβολισμούς γίνονται αρωγοί στην προσπάθεια του αναγνώστη να αντιληφθεί το κλίμα και την ένταση, η οποία διακατέχει τους ήρωες.

Κοινωνικά φαινόμενα που θίγονται μέσα στο έργο:

Ναρκωτικά και νέοι:

Στο κείμενο έντονο είναι το φαινόμενο της διακίνησης αλλά και της χρήσης των ναρκωτικών από τους νέους, όπως ο Ιβάν (χρήστης) και η Σοφία ('βαποράκι'). Το κείμενο μας δίνει την ευκαιρία να αναλύσουμε αυτό το φαινόμενο που στις μέρες μας έχει πάρει μεγάλη έκταση. Συγκεκριμένα:

Στη σημερινή εποχή όλο και περισσότεροι ευαίσθητοι νέοι αναζητούν την ευτυχία σε διάφορους επικίνδυνους χώρους, όπως είναι τα ναρκωτικά. Οι περισσότεροι νέοι κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών ή από απλή περιέργεια ή για να φανούν ανώτεροι και τολμηροί από κάποιους συνομήλικούς τους. Κατά τη γνώμη μας το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων που πέφτουν θύματα ναρκωτικών είναι παιδιά που νιώθουν μοναξιά, που έχουν ζήσει διάφορες άσχημες καταστάσεις, που έχουν υποστεί διάφορες κακοποιήσεις και το κυριότερο, που δεν γνώρισαν την πνευματική και μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας μας.

Τα αίτια που κάποιοι νέοι & νέες καταλήγουν στα ναρκωτικά είναι πολλά.

- Λόγου χάρη, παιδιά πλουσίων οικογενειών που τους παρέχονται τα πάντα, παρά ταύτα δεν βρίσκουν την ευτυχία και **αισθάνονται ότι κάτι τους λείπει**, αυτό το κάτι το αναζητούν στον ψεύτικο παράδεισο των ναρκωτικών. Άλλοι νέοι πιστεύουν ότι **η λύση των διαφόρων προβλημάτων τους**, όπως προσωπικών, οικογενειακών, επαγγελματικών, συναισθηματικών βρίσκεται στον τεχνητό παράδεισο των ναρκωτικών. Τα ναρκωτικά προφέρουν ψεύτικες λύσεις στα αληθινά προβλήματα μας και προσωρινές ευχαριστήσεις και ψευδαισθήσεις. Η λύση των προβλημάτων μας βρίσκεται στο να καταλάβουμε ποιό είναι το νόημα της ζωής μας.
- Πολλοί νέοι οδηγούνται στα ναρκωτικά επειδή πιστεύουν ότι θα βρουν **το νόημα της ζωής** και θα πραγματοποιήσουν **τη μεγάλη φυγή**. Η πραγματικότητα όμως είναι ότι τα ναρκωτικά δεν προσφέρουν λύση στα προβλήματά μας αλλά μας οδηγούν σε αδιέξοδα και σε άλυτα προβλήματα. Μας καταστρέφουν σωματικά και ψυχικά, διαλύεται η οικογένειά μας και ο κοινωνικός ιστός. Ο ψυχικός και συναισθηματικός κόσμος του ανθρώπου είναι πολύπλευρος. Ανάλογα με τις εμπειρίες του και τα βιώματά του ο άνθρωπος διαμορφώνει το χαρακτήρα του. Υπάρχουν, λόγου χάρη, χαρακτήρες αδύναμοι και χαρακτήρες δυνατοί, χαρακτήρες που διαθέτουν αμυντικούς μηχανισμούς για τις δυσκολίες, αλλά και εύθραστες προσωπικότητες. Σε μια δύσκολη στιγμή, σε μια στιγμή αδυναμίας που ο άνθρωπος δεν μπορεί να ανταπεξέλθει και να την ελέγξει, τότε ο άνθρωπος μπορεί να επιδείξει ακραία συμπεριφορά και να λειτουργήσει αυτοκαταστροφικά. Ένας δρόμος αυτοκαταστροφικός είναι και ο δρόμος των ναρκωτικών. Ο άνθρωπος προσπαθώντας να απαλύνει τον πόνο του μπαίνει σε αυτήν την οδυνηρή κατάσταση και γίνεται άλλος ένας χρήστης που θα καταλήξει σίγουρα στο θάνατο.
- Ένας ακόμη λόγος μπορεί να είναι και η **περιέργεια** προς τον άγνωστο αυτό κόσμο. Η αδυναμία για αντίσταση στον πειρασμό και φυσικά η **τάση της μαζοποίησης**. Για παράδειγμα, κάποιος που η παρέα ή ο κύκλος του κάνουν χρήση ναρκωτικών για να μη νιώθει περιθωριοποιημένος, ακολουθεί και αυτός τον ίδιο δρόμο, δηλαδή το δρόμο των ναρκωτικών ουσιών.
- Άλλος λόγος που μπορεί να οδηγήσει τους νέους στα ναρκωτικά είναι η **απογοήτευση από την κοινωνία** και από τους ανθρώπους γενικότερα.
- Η **οικογένεια** παίζει σημαντικό ρόλο στην συναισθηματική και ψυχολογική στήριξη του νέου ανθρώπου. Σε αντίθετη περίπτωση, ένας νέος ή μια νέα

που νιώθει ότι έχει προβλήματα μέσα στην οικογένεια νομίζει ότι θα βρεί λύση στα ναρκωτικά.

- Άλλο αίτιο είναι η **μοναξιά** που νιώθουν οι νέοι. Αυτή τη μοναξιά λένε ότι την ξεπερνά ο νέος με τα ναρκωτικά. Στην ουσία όμως οι νέοι δε λύνουν το πρόβλημα της μοναξιάς αλλά αντιθέτως βιώνουν το μηδενισμό και το θάνατό τους.

Κατά την εκτίμησή μας οδηγούνται στη μάστιγα των ναρκωτικών νέοι και νέες που απομακρύνονται από το **οικογενειακό τους περιβάλλον**. Κατά παράδοση η ελληνική οικογένεια προσφέρει μια καλή ποιότητα ζωής.

Τα ναρκωτικά σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να προσφέρουν λύση σε οποιοδήποτε πρόβλημα που ενδέχεται να αντιμετωπίσει στη ζωή του ο νέος, αλλά αντίθετα οδηγούν στο χάος, στην απελπισία και τέλος στον φρικτό θάνατο.

Ομοφυλοφιλία και νέοι:

Το φαινόμενο αυτό με το πέρασμα των χρόνων γίνεται όλο και πιο έντονο, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε όλον τον κόσμο. Η ομοφυλοφιλία είναι μια **συμπεριφορά** που έχει γίνει **αντικείμενο μεγάλης διαμάχης** κατά τη διάρκεια σχεδόν όλου του περασμένου αιώνα έως και σήμερα. Ίσως γιατί -όπως κάθε 'αποκλίνουσα συμπεριφορά'- έχει το στοιχείο του ξένου, του διαφορετικού, του «άλλου» που αυτόματα ταυτίζεται με την απειλή και τον κίνδυνο. Τα τελευταία χρόνια η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από την **φύση της ομοφυλοφιλίας**. Γεννιόμαστε ομοφυλόφιλοι ή γινόμαστε; Το ερώτημα αυτό προβληματίζει τους ειδικούς και οι απαντήσεις πάνω σε αυτό είναι αμφιλεγόμενες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [Λούλα Αναγνωστάκη, Σ' εσάς που με ακούτε, στο πρόγραμμα της παράστασης της νέας Σκηνης \(2003\) σε σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή, Αθήνα, η νέα Σκηνή, 2003, σσ. 39-102.](#)
- Βίκυ Μαντέλη, *Το μοτίβο της εισβολής στο θέατρο της Λούλας Αναγνωστάκη*, Πεδίο, Αθήνα 2014.
- <http://www.elculture.gr/blog>
- http://i-m-patron.gr/i-m-patron-old.gr/pxrysanthos/apopseis_nark.html

- <http://www.vita.gr/ygeia/article/7071/omofylofilos-genniesai-h-ginesai/>

Άλλες πηγές: Βιντεοσκοπημένα αποσπάσματα από την πρώτη παράσταση του έργου (2003) σε σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή και **κριτικές για την παράσταση του έργου** σε σκηνοθεσία Μάνου Καρατζογιάννη (2015-2016).